

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.529/2021/3. szám

A Debreceni Ítéltábla a pártfogó ügyvédként eljáró Dr. Jászkovics Adél Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: dr. Jászkovics Adél ügyvéd) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek – a dr. Sz. Sz. kamarai jogtanácsos által képviselt alperes neve (cím) alperes ellen személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 12.P.20.197/2020/60. számú ítélete ellen a felperes részéről 65. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a pontosítással hagyja helyben, hogy az állam által előlegezett költség összege 105 060 (százötezer-hatvan) forint.

Megállapítja, hogy 48 000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illeték az állam terhére marad, míg a felperes pártfogó ügyvédjének díja a felperes terhére esik.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] A szabadságvesztés büntetését 20... óta töltő felperes 20... j..... 1.. napjától a per során, 20... évben történt átszállításáig tartózkodott az alperesi büntetés-végrehajtási intézetben, ahol fogva tartására az úgynevezett szigorúbb rezsimszabályokat alkalmazták. Ennek során a büntetés-végrehajtás szabályainak megszegése miatt – egyebek mellett – 20... sz..... 2.. és 20... o..... 04. napjai között (a továbbiakban: a perbeli időszak) fegyelmi zárában helyezték el.

[2] A fegyelmi zárka berendezése és a felperesnél tartható tárgyak köre korlátozott volt: reggel, az ébresztőt követően le kellett adnia a vasrácsos ágyon lévő matracot, amelyet csak takarodó után kapott vissza; a viselt ruházaton biztonsági okból nem voltak gombok, hanem textílfűzővel voltak ellátva; amellet, hogy napi háromszori étkezést, annak elfogyasztásához pedig műanyag kanalat biztosítottak, saját élelmiszert nem tarthatott a fegyelmi zárában; törölköző és szappan csak ébresztőtől takarodóig lehetett nála.

[3] A fegyelmi büntetés során kamerával ellenőrizték a fegyelmi zárka teljes területét akként, hogy a zuhanyzóról és a WC-ről készült képen az intim testtájakat rögzítő sávot elektronikusan kitakarták. Az itt működtetett neon világítást este 20 óra és reggel 4 óra között kapcsolták le, egyébként égve hagyták. A felperest megbilincseltek a zárkától az udvarig történő kísérése során, a szabad levegőn tartózkodása (séta) során azonban nem.

[4] A felperes a fegyelmi zárkában ismeretlen okból ráesett az ágyrácsra. Az alperes orvosa által végzett ambuláns vizsgálat szerint a mellkasának bal oldalán, a mellkas közepétől a középső hónaljvonal mentén 4 elmosott szélű, az ágyrács lenyomatának megfelelő nem friss, felszínes, kék, szabályos elváltozás jelentkezett, amely 4-5 nap alatt gyógyult.

[5] A felperes keresetében kérte annak megállapítását, hogy az alperes a perbeli időszakban:

- megsértette az egészséghez és emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogait azzal, hogy nem biztosított rögzített kemény fekhelyet, a biztosított vasrácsos ágy pedig sérüléseket okozott neki,
- megsértette az egészséghez és emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogait azzal, hogy a séták idején nem vette le a kezéről a bilincset, és egész nap vibráló neonlámpával világított a szemébe,
- megsértette az emberi méltóságát azzal, hogy kamerával figyelte a zuhanyozót és a WC-t,
- megsértette az egészséghez és emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogait azzal, hogy nem engedélyezte, hogy megegye a saját pénzéből vásárolt élelmiszereit, arra kényszerítette, hogy éhezzen, vagy az alperes által biztosított gyenge minőségű élelmiszert fogyassza,
- megsértette az emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát azzal, hogy elvette a kulturált megjelenést biztosító rabruháját, evőeszközeit, mosogatószerét, törölközőjét, és nem engedélyezte, hogy éjszakára trikót, pólót húzzon, bár jelezte, hogy fázik. Emellett 300 000 Ft sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Hivatkozása szerint az alperes a kereseti kérelmeiben körülírt magatartásaival többszörösen sértette meg személyiségi jogait.

[6] Az alperes ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását. Hivatkozása szerint nem sértette meg a felperes személyiségi jogait.

[7] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével elutasította a keresetet. Megállapította, hogy a felperes köteles viselni a pártfogó ügyvédjének díját, míg 36 000 Ft eljárási illeték és 113 600 Ft állam által előlegezett költség az állam terhén marad.

[8] Az elsőfokú ítélet tényállást érintő indokolása szerint az alperes a fegyelmi büntetésre irányadó szabályoknak megfelelően járt el, nem tért el azoktól a felperes hátrányára. A felperes állításával szemben az alperes orvosa, dr. K. A. tanúvallomása és a perben kirendelt orvosszakértő aggálytalan szakértői véleménye cáfolta, hogy a matraccal ellátott vasrácsos ágyon való éjszakai fekvés okozta a felperes sérülését; a szakértői vélemény megállapítása szerint a külsérelmi nyom a pusztá ágyrácsra történt véletlen vagy szándékos eséstől származhatott. Bizonyítatlanul maradt az a felperesi állítás is, hogy a séták alatt folyamatosan bilincset kellett viselnie, mivel ezt cáfolta K. Zs. tanúvallomása, valamint az is, hogy az ügyész is vizsgálta, és alaptalannak találta az ezzel kapcsolatos panaszát. K. Zs. is utalt rá a vallomásában, hogy a a séta helyén is kamerák találhatók, amelyek felvételei alapján a perbeli időszakhoz közeli időben történt vizsgálat megállapíthatta volna az alperes jogsértő gyakorlatát. Önmagában F.-M. B., Sz. M. és P. A. elítéltek tanúvallomása, amely szerint ők minden alkalommal bilincsben sétáltak, és F. F. elítélt tanúvallomása, hogy előfordult, hogy fegyelmi elzárás alatt bilincsben sétáltak, nem bizonyítják, hogy a perbeli időszakban használtak bilincset a felperessel szemben. Az orvosszakértői véleményben

foglaltak szerint továbbá ezzel (és a fegyelmi büntetéssel) kapcsolatos károsodás sem volt megállapítható. A felperes azt sem bizonyította, hogy szeméremsértő képet készítettek róla, mivel azt K. Zs. tanúvallomása, valamint az alperes által a 12.P.21.523/2019. számú perében csatolt felvételek is cáfolták. A viselt ruházat jellemzőit az alperes által csatolt fényképfelvételek és K. Zs. tanúvallomása alapján állapította meg. F.-M. B., Sz. M. és P. A. tanúk azonban csak a ruházattal kapcsolatos véleményüket közölték, de a felperes a 8. sorszám alatt becsatolt panasz szerint korábban eleve csupán azt kifogásolta, hogy nem viselhette saját ruháját. Azt sem bizonyította, hogy éjszaka nem húzhatott trikót, pólót, ellenkezőleg: az ügyészi vizsgálat ezt cáfolta. A felperes semmivel nem bizonyította, hogy a fegyelmi zárkában folyamatosan vibráló neonlámpával világítottak a szemébe (továbbá, hogy ezzel egészsége károsodott); az ügyészség is alaptalannak találta az ezzel kapcsolatos korábbi panaszát. Bizonyítatlanság miatt nem fogadta el azt a felperesi állítást sem, hogy éheznie kellett volna azért, mert nem tarthatta magánál az általa vásárolt élelmiszereket. Az ítélet indokolása szerint azért utasította el a felperes szakértői vélemény további kiegészítésére vonatkozó bizonyítási indítványát, mert az újabb észrevétel nagyobb részben olyan kérdésekre vonatkozott, amelyek nem tárgyai a pernek, részben olyan kérdésekre, amelyekre a szakértő már válaszolt, részben olyan kérdésekre, amely nem a szakértői véleményre tett észrevétel.

[9] Az ítélet jogi indokolásában kitért arra, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:43. §-ának a) pontjában nevesített személyiségi jog megsértését olyan jogellenes magatartások alapozzák meg, amelyek sértik az ember testi vagy lelki egészségét, a felperes azonban nem bizonyított ilyen sérelmet. Megismételte az orvosszakértői vélemény ezzel kapcsolatos megállapítását, és hozzáfűzte, hogy a felperes sem állította, hogy az alperes miatt esett a rácsosatra. Megismételte továbbá, hogy az egészség sérelmével kapcsolatban nem bizonyította a neonlámpa egészségkárosító villogását, de azt sem, hogy az alperes által biztosított élelmiszer minősége miatt éhezett.

[10] A valamennyi kereset részét képező, a Ptk. 2:42. §-ának (2) bekezdésében nevesített emberi méltóság az egyén önbecsülésében testesül meg, amely az egyénnek azt az igényét fejezi ki, hogy kapcsolataiban a társadalom kulturális szintje szerint kialakult érintkezési formák minimális követelményeinek megfelelő elbánásban részesítsék. Annak sérelme akkor valósul meg, ha a személyt emberi mivoltában megalázzák, méltatlan vagy hátrányos helyzetbe sodorják (EBH1999. 15.) Olyan magatartások tartoznak ide, amelyek megkérdőjelezzik a fél emberi mivoltát, elmulasztják vagy megtagadják azt a minimális és kötelező tiszteletet, amely az embert e minősége alapján megilleti. Az emberi méltóság megsértése csak akkor állapítható meg, ha a jogsértő részéről az emberi léthez, az emberi élethez méltatlan magatartás valósul meg (BDT2020. 4152.). Ennek megfelelően szabadságvesztés büntetés végrehajtása során sem lehet megalázó magatartást tanúsítani az elítélttel szemben. Az alperes részéről elvárt bánásmód körében ismertette a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) 83. §-ának (4) bekezdését, míg a felperesre vonatkozó szigor körében a Bvtv. 100. §-ának (1) bekezdését és (2) bekezdésének b) pontját. Az alperes olyan magatartása sérthette volna meg a felperes emberi méltóságát, amely nem a büntetésből adódott, illetve nem a büntetés-végrehajtás rendjének és biztonságának fenntartását szolgálta, hanem a felperes további, nem jogszerű büntetését, megalázását. Így a külön ok nélküli bilincshasználat alkalmas lett volna az emberi méltóság megsértésére, illet azonban a felperes nem bizonyított. A nem megfelelő fekhely, a vibráló neonlámpa, a szeméremsértő kamerahasználat, a gyenge minőségű, ehetetlen élelmiszer, emberi viseletre

alkalmatlan ruhanemű akkor sérthetné az emberi méltóságot, ha az nem a büntetés-végrehajtás rendjébe tartozó lenne, túlmenne a szabadságvesztés végrehajtásával szükségszerűen együtt járó korlátozáson, vagy nem a végrehajtás rendjének és biztonságának fenntartását szolgálná, hanem a felperes megalázását, emberi léthez méltatlan körülmények közé kényszerítését. Az ágyat azonban matraccal látták el éjszakára, amikor a (felperest esetleg zavaró) neonlámpát is lekapcsolták, azaz a pihenést biztosították, nem pedig kínozták. Bizonyítatlanul maradt az is, hogy az emberi méltóság csorbítására alkalmas ruházatot kellett viselnie csak azért, mert azon biztonsági okból nem gombok voltak, hanem pántok, valamint hogy éhezttették, és nem öltözhettek fel, amikor fázott.

[11] Az elsőfokú bíróság költségigény hiányában nem rendelkezett az alperes perköltségéről. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban Pp.) 102. §-ának (1) bekezdése alapján állapította meg, hogy a felperes költségmentessége miatt az állam viseli a feljegyzett eljárási illetéket és az állam által előlegezett szakértői díjat, míg a Pp. 83. §-ának (1) és 101. §-ának (3) bekezdései alapján állapította meg, hogy a felperes viseli a pártfogó ügyvédjének a díját.

[12] A felperes fellebbezett az elsőfokú ítélet ellen, amelyben annak kereseti kérelem szerinti megváltoztatását kérte. Álláspontja szerint szükséges lett volna a szakértői vélemény további kiegészítése a tényállás pontosabb felderítése miatt. Ezt követően ismertette a Pp. 369. §-ának (1)-(3), valamint 383. §-ának (1) és (2) bekezdéseit. Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság kellő mértékben, de kissé hiányosan tárta fel a tényállást, és mellőzött olyan bizonyítékokat, amelyek a tények szélesebb körének megállapítását segíthették volna. Az ágyrács okozta sérülések körében előadta, hogy a vasrács és a szivacs vizsgálata nélkül lehetetlen megállapítani, hogy az ágyrács pontosan milyen módon okozta a sérüléseit. Nem esett háttal az ágyra, de azt az alperes sem bizonyította, holott ha ezt történt volna, bizonyára kamerafelvételt csatolt volna. Sérüléseit az okozta, hogy ülő helyzetből hirtelen teljes testsúllyal rádőlt, ráfeküdt az szivacs alatt nem látszó sérült vasrácsra és/vagy éjjel fordult rá álmában a 110 kg-os testével. E kérdés tisztázását ellehetetlenítette, hogy a szakértői vélemény szerint a külsérelmi nyomok rögzítése során megsértették az összes szakmai szabályt, ezért az orvosszakértő kénytelen volt szakmaiatlan és hitelességében megkérdőjelezhető adatokra alapított szakvéleményt adni, és ez eredményezte, hogy a szakértő téves következtetésre jutott a sérülés okát illetően. Az esés így csupán következtetés, amelyet semmilyen bizonyíték nem támaszt alá, azonban ha az alperes orvosa betartotta volna a szakmai szabályokat, esetlegesen fényképeket készített volna, a szakértő számára egyszerűvé tette volna a tényállás tisztázását. Így csak az állapítható meg, hogy a rácsos vaságy okozta a sérüléseit. Annak van továbbá jelentősége, hogy az alperes dolgozóinak tudomása volt e sérülésekről, az alperes pedig nem tett eleget jogszabályi, azaz a veszélyeztető tényező felszámolására vonatkozó kötelezettségének. A bírói gyakorlat szerint a büntetés-végrehajtási intézet felelősséggel tartozik a fogvatartottat az intézményben ért sérelem miatt. Az pedig köztudomású tény, hogy a hátán keletkezett vérálfutások fájdalommal jártak, szenvedést kellett kiállnia, egy közhatalmi jogkörben eljáró szerv mérlegelési jogkörben meghozott döntése pedig akkor minősülhet személyiségi jogsértőnek, ha az nyilvánvalóan és kirívóan okszerűtlen. Az alperes szándékos, jogsértő magatartását, visszaélészerű eljárását bizonyítja, hogy miután fény derült a sérülésére, kapott egy furnérlemezt, amit K. Zs., a biztonsági osztály vezetője másnap elvett, így ezért az alperes felelősséggel tartozik. A meghallgatott Sz. M., P. A. és F.-M. B. tanúk vallomása alapján megállapítható, hogy a vasrács általános jelleggel volt alkalmatlan céljának betöltésére, az a meghallgatott tanúknak is szenvedést, fájdalmat okozott, mindez a fogvatartottak

sanyargatását eredményezte. A sérülésről kiállított ambuláns lap és az ügyvédje által küldött „epapír” egyértelműen bizonyítja, hogy az alperes dolgozói tudtak a sérülésről, tudták, hogy mi okozta, ennek ellenére az alperes nem intézkedett a probléma felszámolása érdekében. Az általa a keresetlevél mellékleteként becsatolt, az Állampolgári Jogok Biztosa által készített jelentés is megállapította, hogy az ehhez hasonló, nem megfelelő ágyak sértik a fogvatartottak emberi méltóságát. A Bvtv. 170. §-ához fűzött kommentár alapján az alperesnek kötelessége megőrizni a fogvatartottak egészségét, óvni testi épségét, amelynek az alperes nem tett eleget, felelőssége alól pedig az sem mentesíti, hogy nem szenvedett maradandó vagy súlyos sérüléseket, hiszen így is 10 napig kellett használnia a rendeltetésre alkalmatlan ágyat, az alvás megnehezítése pedig kimerítheti az embertelen bánásmódot. A bilincs séta közbeni használatával kapcsolatban előadta, hogy az általa F/16. sorszám alatt becsatolt 20... évi ügyészi állásfoglalás kategorikusan rögzíti, hogy bilincsben sétált, amelyet az alperes akkor a 20... évi parancsnoki intézkedésével és egyéni kezelési utasítással, valamint egy szakutasítás előírásaival indokolt. Ez az ügyészi állásfoglalás az alperes beismerő nyilatkozata alapján született, amely önmagában bizonyítja rendszerszintű gyakorlatát. Az elsőfokú bíróság előtt folyamatban volt 1..P.21.5../20... számú perben az alperes parancsnokhelyettese, P. T. elismerte, hogy a magánelzárásban lévő bilincsben sétáltak, e vallomását 20... f.... 2.-én jelen időben előadva tette meg, amelyet a Pp. 266. §-ának (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróságnak értékelnie kellett volna. Mindezek és az elítélt tanúk egybehangzó vallomása alapján egyértelműen bizonyított, hogy bilincsben kellett sétálnia, melyet nem cáfol egymagában K. Zs. tanúvallomása, aki személyes felelősségének elhárítása érdekében volt kénytelen tagadni mindezt. Az ominózus perben továbbá a Debreceni Ítéltábla jogerősen megállapította, hogy megsértették az emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát azzal, hogy bilincsben sétáltatták. A viselt ruházattal kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a tanúként kihallgatott elítéltek rendszerszintű problémáról számoltak be, és senki sem arról tett vallomást, hogy csak a számára biztosított ruházat volt megalázó, továbbá hogy éjszakánként, ha fáztak nem viselhettek pólót, trikót. A tanúvallomások alapján csak azt lehet megállapítani, hogy az alperes a különböző időpontokban magánelzárást töltő elítéltektől mindig elvette a kulturált megjelenést biztosító ruházatot, helyette szakadt, koszos, büdös, gombok nélküli, megalázó megjelenést biztosító ruhát biztosított, továbbá éjszaka nem engedte a saját trikó, póló használatát, emellett nem biztosított megfelelő eszközöket és tisztítószereket a zárka és az evőeszközök tisztán tartásához. Ezzel megsértette a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 130. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat, amely szerint a formaruha nem lehet megalázó vagy lealacsonyító. Az elsőfokú bíróság nem adott indokolást a műanyag kanál használatával kapcsolatban, holott azzal nem tudta feldarabolni a neki biztosított szalonnát, paradicsomot, de alkalmatlan volt a kenyér kenésére is, úgyszintén azt sem indokolta meg, miért találta jogszerűnek, hogy éjszakánként nem tarthatta magánál tisztálkodási eszközeit, vagy hogy az éjszakai WC-használat után nem tudott kezet mosni. Erről az emberi méltóságot sértő gyakorlatról minden elítélt tanú beszámolt, de az alperes sem vitatta, hogy az elítéltek éjszakánként nem tarthatták maguknál a tisztálkodási eszközeit. A Legfőbb Ügyészség is megállapította az általa becsatolt állásfoglalásban, hogy az alperes jogsértő módon járt el, amikor éjszakára elvette a felperes tisztálkodási eszközeit. Ezzel nem csupán jogszabályi előírásokat, de a felperes emberi méltósághoz való jogát is megsértette, mivel nem biztosította az élelmiszerek emberhez méltó elfogyasztását. Mivel ezek rendszerszintűek voltak, a felperest ugyanúgy érintették, mint a többi tanút, ezért nem fogadható el az az érvelés az elsőfokú bíróság részéről, hogy a tanúk csak a saját ruházatukkal kapcsolatos véleményüket közölték. Ezen okfejtés alapján egyetlen egyedül elhelyezett elítélt sem tudná bizonyítani a személyiségi jogainak megsértését. Mindezekkel az alperes mindent elkövetett, hogy a felperesnek

szenvedést okozzon, emberi méltóságát porig rombolja. A neon világítással kapcsolatban pedig az alperes is megerősítette, hogy a hajnali 4 órás ébresztőt követően nem kapcsolják le a lámpákat. A tanúk rendszerszintű problémáról számoltak be, függetlenül attól, hogy ki, mikor, melyik zárkában volt elhelyezve. Ezért Sz. M., F.-M. B. és P. A. vallomása is érdemben támasztja alá előadását. A saját élelmiszerek fogyasztásával kapcsolatban az alperes is elismerte, hogy nem tarthatta magánál azokat. A felperes azokat nem is kívánta a zárkában tartani, csak azt szerette volna, ha az alperes által biztosított ételmezés helyett egészségesebb ételeket fogyaszthat, az alperestől kapott egészségtelen élelmiszer mellett ugyanis éhes maradt, amelyet a műanyag kanállal egyébként sem tudott volna elfogyasztani. Ugyanakkor például 1 zacskó mogyoró vagy néhány müzliszelet nem veszélyeztette volna az alperes biztonságát, amellyel összefüggésben szintén utalt a Debreceni Ítéltábla egy korábbi döntésére, amely szerint közhatalmi szerv nyilvánvalóan és kirívóan okszerűtlen döntése sértheti az személyiségi jogot, de e vonatkozásban hivatkozott a 30/1992. (V.26.) AB határozatra és a Bvtv. 9. §-ának (2) és 83. §-ának (4) és (8) bekezdéseire is. Kirívóan okszerűtlen és visszaélészerű volt az általa bv-boltban megvásárolt élelmiszerek elfogyasztásának tiltása, de ezt támasztja alá az is, hogy az alperes ügyésznek tett nyilatkozata szerint a kávézás nincs tiltva a magánelzárás alatt, mint ahogy a dohányzás sem, amellyel szemben a zárkában fogyasztható élelmiszerek korlátozás alá estek, holott ő csak annyit szeretett volna, hogy az ételeit beadják neki, amelyre Sz. Cs. utasítása miatt nem kerülhetett sor. Sz. M. és F.-M. B. vallomása alapján ezért annak megállapítását kérte, hogy az alperes meggátolta, hogy az erősen kifogásolható minőségű börtönkosztól kívül mást is ehessen, ezért éhezett. A zárka kamerás megfigyelésével kapcsolatban előadta, hogy az alperes egyrészt nem igazolta, hogy az általa becsatolt kamerakép a perbeli zárkáról készült, másrészt annak dátuma egyébként is 20... f.... 1., azaz nem a perbeli időpontban mutatja a zárkát, így nem igazolja a kitakarás tényét, harmadrészt utóbb is kitakarható bármi a felvételen egy képszerkesztő programmal, negyedrész ha a kitakarás valós is, az legfeljebb derékmagasságig történhet, amely mellett változatlanul sérül az emberi méltósága, ötödrész pedig az nem is valódi kitakarás, csupán homályosítás, amely mellett a mozdulatai és egyes képi információk bizonyos mértékig felismerhetők. K. Zs. biztonsági osztályvezető és F.-M. B. vallomásaiból kétséget kizáróan megállapítható, hogy a kamerákon keresztül női dolgozók is figyelték a fogvatartottakat, ha nemi szervek nem is, a test felső része tökéletesen látható, márpedig zuhanyzás után meztelenül lépett ki a zuhanyzóból, meztelenül kellett elmennie az ágyához, amely közben női dolgozók is megfigyelhették, amelyet a Fővárosi Főügyészség is jogsértőnek talált. Megjegyezte továbbá, hogy bár e jogsértések önmagukban, külön-külön akár bagatellnek is tűnhetnek, összeségükben kérte azokat értékelni, figyelemmel a Bvtv. 83. §-ának (4) és (8) bekezdéseiben foglaltakra is, amely szerint az alperesnek a fogva tartással szükségszerűen együtt járó negatív hatásokat kellett volna ellensúlyoznia, nem a személyiségi jogait megsérteni.

[13] Az alperes nem terjesztett elő fellebbezési ellenkérelmet.

[14] A fellebbezés megalapozatlan.

[15] Az ítéltábla annyiban korrigálta az elsőfokú ítélet kereseti kérelmet ismertető, elírással terhelt részét, hogy a felperes nemcsak megállapítás, hanem sérelemdíj megfizetése iránt is előterjesztette keresetét, az elsőfokú bíróság ugyanakkor – helytállóan – jogalapjában megalapozatlannak találta a teljes keresetet.

[16] Az elsőfokú bíróság az ügy érdemi elbírálásához szükséges tényállást feltárta, és abból megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a kereset megalapozatlan. Az ítéltábla egyetértett a döntés indokaival, amelyet a fellebbezésben foglaltak miatt az alábbiakkal egészít ki.

[17] Az ágyrács okozta sérülések körében nem az alperes, hanem a felperes érdekében állt annak bizonyítása [Pp. 265. §-ának (1) bekezdése], hogy az ágyrács és az azon lévő szivacs milyen fizikai tulajdonságokkal rendelkezett, és hogy a felperes által állított baleseti mechanizmus mellett képes volt a felperest ért sérülés okozására (az elsőfokú bíróság tájékoztatása szerint: hogy az alperesi jogsértés következtében károsodott – 10. sorszámu jegyzőkönyv 5. oldal). Ezért ennek részeként – bár az ellenbizonyítás megillette az alperest – nem az alperesnek állt érdekében az esetleges felvételek csatolása, hanem a felperesnek. Emellett bár tény, hogy a perben kirendelt szakértő kritikát fogalmazott meg a szakértői véleményben az alperes orvosának a tünetek rögzítésével kapcsolatos eljárásával összefüggésben, aggálytalanul állapította meg, hogy a felperesen jelentkező sérülések kizárólag esésből eredő, traumászerű ütődéstől származhattak, nem pedig fekvésből származó tartós nyomóerőtől. Bár a felperes a fellebbezésben nem jelölte meg, hogy ezzel összefüggésben a szakértői vélemény milyen irányú továbbfejlesztése lett volna indokolt (azon kívül, hogy azzal nem ért egyet), a szakértő már az alap szakértői véleményben (47. sorszámu irat) részletesen kifejtette a zúzódások képződése fiziológiai törvényszerűségeinek bemutatásával, hogy a felperes sérülése tompaütés-szerű erőbehatás eredménye. A felperes sérülése ezért a fekhely rendeltetésszerű használatából eredt, nem pedig a kereset alapjaként hivatkozott rendeltetésszerű használatból, ezért e vonatkozásban (is) a kereset megalapozatlan volt. Arra pedig a felperes sem hivatkozott, hogy az alperesnek meg kellett volna előznie a felperes önveszélyeztető állapotából eredő veszélyforrásokat. Valóban köztudomású tény ugyanakkor, hogy a véraláfutások fájdalommal járhatnak, azonban a felperes maga sem hivatkozott arra, hogy pl. fájdalmi gyógyszeres csillapításra szorultak volna, ő maga pedig fájdalomcsillapítót kért. Mivel pedig a felperes sérülése nem az ágy rendeltetésszerű használatából eredt, nincs jelentősége, hogy csak egy napra kapott furnérlemezt.

[18] Ami pedig az egyes tanúvallomásokat illeti, az elsőfokú bíróság azzal kapcsolatban is helytállóan értékelte a bizonyítás eredményét, hogy a felperes által kihallgatott tanúk rendkívül szubjektív módon, alapvetően a saját fogva tartásuk szempontjából tettek vallomást. A fellebbezésben nem említett F. F. tanúként eleve arról számolt be, hogy a sétákra általánosságban bilincs nélkül került sor, de volt, amikor bilincsből sétáltak, amelyről előzetesen tájékoztatták őket, a lámpát akkor kapcsolták fel a fegyelmi zárában, ha nem lehetett látni, de kérésre ekkor is lekapcsolták azt, a ruházat pedig „normálisan hordható” volt, és abból maguk válogathattak (27. sorszámu jegyzőkönyv 6-7. oldal). Ehhez képest Sz. M. vallomása szerint minden alkalommal bilincsből kellett sétálni, állítása szerint a zárában nem neonlámpa, hanem a szemükbe világító reflektor volt, a fegyelmi elzárás alatt rongyokat kellett hordaniuk, a vasrács pedig nagyon kényelmetlen volt különösen neki, mint derékfájósnak (27. sorszámu jegyzőkönyv 7-8. oldal). P. A. vallomása szerint a séta alatt nem viselt bilincset, hallomásból tudja, és „talán egyszer látta”, hogy a felperest bilincsből sétáltatták, bár a tanú mindig egyedül volt az udvaron, az ablakból esetleg láthatta, hogy mások hogyan sétálnak, azonban nem tudta megmondani, hogy a felperest mikor látta sétálni, ugyanakkor a földszinti zárában reggeltől estig égtek a lámpák, a ruházat pedig borzalmas volt és bűdös, neki pedig orvosilag igazolt derék problémái voltak, ezért a földre fektetett furnérlemezen és szivacson aludt (27. sorszámu jegyzőkönyv 9-10. oldal). F.–M. B. más perből a per anyagává tett vallomása szerint pedig eleve nem a perbeli időszakban,

hanem 20... és 20... években volt fogvatartott az alperesnél (38/II. sorszámú irat). E vallomások tehát részben nem bírtak bizonyítóerővel a felperes által hivatkozott sérelmekre, másrészt pedig olyan mértékben voltak ellentmondásosak, hogy az azokból fakadó bizonytalanságok a felperes terhére estek [Pp. 265. §-ának (1) bekezdése]. A felperes hivatkozásától eltérően ezért a fellebbezésben hivatkozott tanúvallomások alkalmatlanok voltak arra, hogy a bíróság azok alapján valónak fogadja el a felperes állításait akár az ágy okozta sérülések, akár a további személyiségi jogsértések körében.

[19] Ugyanezen okból a bilincs használata körében sem bírtak bizonyítóerővel a fellebbezésben hivatkozott, fogvatartottaktól származó tanúvallomások. Az pedig önmagában, hogy az ítéltábla jelentősen korábbi időszakra (20... d..... és 20... m.... hónapok között), más bizonyítékok alapján megállapított ezzel kapcsolatos jogsértést az alperes terhére (Pf.I.20.332/2021/9. számú ítélet), további érdemi bizonyíték hiányában nem jelenthette okszerűen, hogy az alperes a perbeli időszakban is megsértette a felperes emberi méltóságát. Még ha abban a perben P. T., az alperes parancsnokhelyettese a fellebbezéshez mellékelt vallomása szerint 20... f..... 2.-én a jegyzőkönyvezettek szerint jelen időben is tett megfogalmazást a bilincs használatáról, a felperes jelen perbeli tényállítása szerint (pl. keresetlevél 9. oldal) a felperes (legalább) 20... n..... 1-jétől megszüntette a bilincsben történő sétáltatásokat. Mivel a felperes nem bizonyította, hogy a perbeli időszakban ténylegesen (és külön ok nélkül) bilincset használtak a szabad levegőn tartózkodás során, az ezzel összefüggő keresete is megalapozatlan volt. Az ítéltábla hangsúlyozza ugyanakkor, hogy a személyiségi jogi per nem a büntetés-végrehajtással kapcsolatos törvényességi felügyeleti eljárás, hanem annak eldöntésére szolgál, hogy valamely alperesi magatartás miatt valóban sérült-e a felperes keresetben megjelölt személyiségi joga, azaz a felperes szorul-e polgári jogi védelemre a személyiségi jogainak megsértése miatt. Ezért annak sincs jelentősége, hogy az alperesre vonatkozó, korábbi időszakból származó normák miként rendelkeztek erről, hanem csupán annak, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a perbeli időszakban bilincset használtak a szabad levegőn tartózkodása során, ezért az emberi méltóságának sérelme fel sem merülhetett annak indokolatlan használata miatt [R. 54. §-a (1) bekezdésének 2. mondata].

[20] A formaruha megalázó, lealacsonyító volta [R. 130. §-ának (1) bekezdése] körében sem bírtak bizonyítóerővel a fellebbezésben hivatkozott tanúvallomások. Ugyanakkor az alperes által 13. sorszám alatt becsatolt fényképfelvételek azt önmagukban is cáfolják. Az elsőfokú bíróság által helytállóan kifejtettek szerint az sem sérti az emberi méltóságot [Ptk. 2:42. §-ának (2) bekezdése], hogy e ruházaton biztonsági okokból nem gombokat használtak, hanem textilanyaggal biztosították a ruha rögzítését.

[21] A fellebbezés hivatkozásával szemben az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása kitér a műanyag kanál használatára és az éjszakára magánál nem tartható tisztálkodási eszközök kérdskörére is. Jóllehet az ítélet csak erre vonatkozó külön jogi indokolást nem tartalmaz, ugyanakkor a [33] bekezdés valamennyi az emberi méltóság körében előterjesztett kereseti kérelem körében helytállóan rögzítette, hogy csak olyan magatartás valósíthatta volna meg az emberi méltóság megsértését, amely nem a szabadságvesztés-büntetésből adódott, illetőleg nem a büntetés-végrehajtás rendjének és biztonságának fenntartását szolgálta, hanem a felperes további, nem jogszerű büntetését, megalázását. A felperes azonban nem bizonyította (pl. a fegyelmi zárkánál szolgálatot teljesítő őr tanúként történő meghallgatásával), hogy a perbeli időszakban olyan étkezésben részesítették, amelyet a biztosított evőeszközzel nem tudott elfogyasztani a méltóságának sérelme nélkül, és kérése ellenére sem háritották el ezt a sérelmet, továbbá, hogy az egyes

éjszakák során ténylegesen rászorult tisztálkodóeszközei használatára, vagy jelezte, hogy fázik, ezért további alsóruházatra van szüksége. Az ítéltábla hangsúlyozza ugyanakkor, hogy a felperes esetleges kényelmetlenségei, kellemetlenségei, komfortérzetének csökkenése és érdeksérélméi nem azonosíthatók a kereseti kérelem részévé tett egyetlen személyiségi joggal sem.

[22] A neonvilágítással kapcsolatban nem volt vitás, hogy este 20 és reggel 4 óra között, azaz 8 óráig nem égett a világítás, tehát a felperes pihenése biztosított volt, ebből adódóan egészsége és emberi méltósága sem sérülhetett. Az ezen kívül eső időben pedig nem bizonyította, hogy a fényforrás vibrált volna (arról F.-M. B. tanú sem tett említést), ezért önmagában azért, mert a biztonsági ok mellett esetleg észszerűtlen is lett volna a neonvilágítás használata, a felperes érintett személyiségi jogai nem sérültek.

[23] A saját élelmiszerek fogyasztásával kapcsolatban pedig a felperes szintén nem bizonyította, hogy a napi háromszori étkezés mellett hozzátáplálásra szorult volna. Ennek részeként azt sem, hogy ténylegesen olyan ételmezésben részesítették, amelynek fogyasztása az emberi méltóságát és az egészségét érintő választás elé állította.

[24] A fegyelmi zárka kamerával történő megfigyelése pedig a Bvtv. 150. §-ának (2) bekezdésén alapul. Eszerint a büntetés-végrehajtás rendjének biztosítása, valamint bűncselekmények, szabálysértések és fegyelmi vétségek vagy más jogsértések megelőzése céljából a biztonsági zárkában és részlegen, a biztonsági elkülönítőben, a HSR részlegen, a fegyelmi elkülönítőben és a magánelzárás fenyítés végrehajtására kialakított zárkában, valamint az elítéltek szállítására szolgáló járműben is elhelyezhető elektronikus megfigyelési eszköz. Az ennek alternatívájaként szóba jöhető közvetlen megfigyeléshez képest az elektronikus megfigyelési eszköz részleges, a felperes által nem cáfolt homályosítása éppen a felperes személyiségi jogainak védelmét szolgálta. Bár F.-M. B. tanúvallomásában beszámolt arról, hogy a monitor elhelyezésére szolgáló helyiségben női alkalmazott is dolgozik, takarítónők is bejárnak, akik „nevetgélnek és éjszaka is nézik a felvételeket”. Ezen általános következtetést véleményként fogalmazta meg azon tényállításához képest, hogy egy alkalommal egy jegyzőkönyv felvétele miatt járt abban a helyiségben. Ennek elvi lehetősége és K. Zs. alezredes az itt dolgozó női alkalmazottakra vonatkozóan tett tanúvallomása (27. sorszámu jegyzőkönyv 5. oldal) azonban önmagában nem bizonyítja, hogy a felperes szemérmét vagy illemhelyhasználatát kifürkészték, de azt sem (pl. szemle útján), hogy a kép homályosítása ellenére szemérme egyáltalán kifürkészhető volt, mindezek miatt pedig a méltósága sérült.

[25] Az elsőfokú bíróság a kifejtett okok alapján helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a felperes állított személyiségi jogai nem sérültek, így a kereset egésze (ideértve a Ptk. 2:52. §-a alapján a személyiségi jogsértés szankciójaként a sérelemdíjat is) megalapozatlan. Az ítéltábla ezért helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján, amelyet egyúttal pontosított is, mivel az elsőfokú bíróság számítási hiba folytán tévesen összegezte az állam által előlegezett szakértői költség összegét.

[26] Az állam a Pp. 102. §-ának (6) bekezdése alapján viseli a fellebbezési illetéket a felperes teljes személyes költségmentessége miatt. A pártfogó ügyvéd díjának viselésére vonatkozó megállapítás a Pp. 101. §-ának (3) bekezdésén alapul, amely ugyanakkor nem

érinti, hogy a jogi segítségnyújtó szolgálat a felperes részére biztosított támogatás és költségmentesség ismeretében határoz a díj tényleges viselőjéről a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény 62. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján.

Debrecen, 2022. március 8.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Árok Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró